

Ο Άγιος Νικόλαος, «Κανών Πίστεως και Είκων Πραότητος»

Οικονόμου Νικολάου Πάτσαλου

Ο έν Άγίοις Πατήρ ήμῶν Νικόλαος ο θαυματουργός καταγόταν από τα Πάταρα της Λυκίας στη Μικρά Ασία και έζησε τον 4^ο αιώνα. Η εποχή κατά την οποία έζησε είναι ιδιαίτερα μεστή πολλών εκκλησιαστικών και ιστορικών γεγονότων (ειδωλολατρία, ανεξιθρησκεία, αρειανισμός, Α΄ Οικουμενική Σύνοδος). Η δε στάση και συμπεριφορά του μεγάλου αυτού εκκλησιαστικού άνδρα απέναντι στις προκλήσεις της εκκλησιαστικής πραγματικότητας τον ανέδειξαν πραγματικά Μεγάλο. Μεγάλο ως προς το χριστιανικό ήθος, μεγάλο ως προς τη βαρυσήμαντη προσωπικότητά του να υπηρετεί την «τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν» και μεγάλο ως προς την Αγιότητα του βίου του.

Η παράδοση της Εκκλησίας διαχρονικά υμνεί αυτό το μεγαλείο του αγίου Νικολάου μέσω της υμνολογίας της. Η περίπτωση του αγίου Νικολάου ίσως να αποτελεί εξαίρεση μεταξύ των πολλών αγίων της Εκκλησίας, καθότι ο υμνογράφος της ακολουθίας του, θέλοντας να αποδώσει μεγάλη τιμή σε μια μεγάλη μορφή τον αποκαλεί «Πανάγιο». Και, όντως, έζησε ως Πανάγιος Πατέρας της Ανατολικής Εκκλησίας, που, χωρίς να μας αφήσει κανένα γραπτό κείμενο, έχει αποτυπωθεί το παράδειγμά του τόσο έντονα, ώστε να χαρακτηρίζεται ως «Κανών Πίστεως». Δηλαδή ως οδηγός, καθοδηγητής και πρότυπο Πίστεως. Στη Θεολογική γλώσσα ο όρος «Κανών» προσδιορίζει το μέτρο της ορθής πίστης, που μας παρέδωσε ο Χριστός και το διαφύλαξαν οι απόστολοι και όλοι οι μετέπειτα διάδοχοί του. Έτσι, και ο άγιος Νικόλαος από μικρή ηλικία ανατράφηκε πνευματικά με την ορθή πίστη και στη συνέχεια ο ίδιος ως χάρακας αυτής της αλήθειας συνέχιζε να χαράζει στην εποχή του αυτή την αλήθεια. Όταν είχε χηρέψει ο επισκοπικός θρόνος των Μύρων της Μικράς Ασίας αναζητούσαν με δυσκολία διάδοχο οι κληρικοί της περιοχής. Τότε, ο Θεός ανέδειξε τον Νικόλαο ως άξιο ιεράρχη των Μύρων της Λυκίας, ο οποίος ήταν αγιασμένος από την κοιλιά της μητέρας του.

Ο άγιος Νικόλαος, λοιπόν, έχοντας «άνεμάξει πάντων τῶν Αγίων τὰς ἀρετάς», αποτελεί για την Εκκλησία τόσο της εποχής του όσο και της δικής μας πραγματικός «Στύλος τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως» που απαιτείται να βρίσκεται συνεχώς επί των επάλξεων. Έτσι, όταν είχε εμφανιστεί ο αιρεσιάρχης και πλανεμένος Άρειος και είχε συγκληθεί η Α΄ Οικουμενική Σύνοδος ο Άγιος Νικόλαος δεν μπορούσε να απουσιάζει. Η παρουσία του, μάλιστα, ήταν ιδιαίτερα εμφανής, καθότι εξέφραζε την αγανάκτησή του για την κακοδοξία του Αρείου να μην αναγνωρίζει τη θεότητα του Χριστού δίνοντάς του ένα σκαμπίλι. Η οργή του, βέβαια, δεν ήταν ένδειξη εμπαθούς συμπεριφοράς, αλλά ήταν έκφραση βαθιάς πίστεως. Δεν μπορούσε να ανεχτεί την προσβολή αυτού που βιώνει και γι' αυτό οργίστηκε χωρίς, όμως, να αμαρτάνει κατά το ψαλμικό «Ὁργίζεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε». Μάλιστα, επειδή το να χειροδικήσεις ενώπιον του αυτοκράτορα θεωρείτο μεγάλη παράβαση, ο άγιος οδηγήθηκε στη φυλακή. Στη φυλακή, όμως, είχε επιβραβευθεί για την ένθεη τόλμη του να ομολογεί την αλήθεια των πραγμάτων με την εμφάνιση του Χριστού και της Παναγίας, να του δίνουν ο ένας ευαγγέλιο και η άλλη ένα ωμοφόριο. Γι' αυτό σε πολλές εικόνες ο άγιος απεικονίζεται έχοντας δεξιά και αριστερά του τις μορφές του Χριστού και της Παναγίας που του προσφέρουν αυτά τα δώρα. Γεγονός που τεκμηριώνει ότι ο άγιος είναι όντως η «καλλονή τῶν ἱεραρχῶν».

Η πίστη, λοιπόν, για τον άγιο Νικόλαο δεν ήταν απλώς μια παραδοχή της ορθής διδασκαλίας, αλλά πρωτίστως ήταν η ίδια η ζωή του. Βίωνε τον Χριστό στη ζωή του, στη συμπεριφορά του, στο «*άκτινοβόλον*» πρόσωπό του. Γράφει χαρακτηριστικά ο άγιος Συμεών ο μεταφραστής πως το πρόσωπο του αγίου Νικολάου έλαμπε περισσότερο ακόμα και από το πρόσωπο του θεόπτη Μωϋσή. Και αυτή, βέβαια, η διαβάθμιση, ως προς τη φωτεινότητα του προσώπου αφενός μεν έχει κυριολεκτική σημασία αφετέρου διατρανώνει τη μετάβαση από την περίοδο του νόμου στην περίοδο της Χάριτος. Το πρόσωπο, δηλαδή, του αγίου Νικολάου όντως ήταν περισσότερο φωτεινό, αφού ακτινοβολούσε τη χάρη του πληρώματος της αλήθειας, ενώ η προσωπικότητα του Μωϋσή βίωσε τον άσαρκο Λόγο. Η φωτεινότητα του προσώπου του Αγίου Νικολάου ήταν η διαφάνεια της αληθινής πίστης στο Φως του Κόσμου, δηλαδή τον Χριστό.

Το πρόσωπο, λοιπόν, του αγίου ιεράρχη μαρτυρεί διά της φωτοχυσίας του, την κοινωνία του με το φως της αληθινής πίστης και χαρακτηρίζεται επιπλέον «*είκων πραότητος*», αφού έλαβε τη χάρη της εικόνας του Θεανθρώπου Χριστού. Έτσι, ο Άγιος Νικόλαος συνδύαζε στο πρόσωπό του τόσο τον αυστηρό χαρακτήρα έναντι της προάσπισης της Πίστης του όσο και της πραότητας ως ιδίωμα της αληθινής πίστεώς του στον πύλο Ιησού. Γι' αυτό η θέα και μόνο του προσώπου του αγίου Νικολάου, γράφει ο βιογράφος του, ωφελούσε, παρηγορούσε και ανακούφιζε τους ανθρώπους, γιατί εξέπεμπε αυτό το κάτι άλλο που δεν προϋποθέτει λόγια και περιαιτολογίες. Επιπλέον, η μεγάλη χάρη που πήγαζε από το πρόσωπό του συγκινούσε ακόμα και αιρετικούς, οι οποίοι μόνο διά της θέας του προσώπου του απεκήρυτταν τις κακοδοξίες τους, αφού έβλεπαν έμπρακτα μπροστά τους προσωποποιημένη την Αλήθεια στο πρόσωπο του αγίου ιεράρχη.

Αυτή την ακτινοβολία της θείας παρηγορίας του σεπτού ιεράρχη της Εκκλησίας των Μύρων της Μικράς Ασίας έχει ανάγκη και ο σύγχρονος κόσμος των ημερών μας. Οι τρικυμίες της πανδημίας, που ταλανίζουν ολόκληρη την ανθρωπότητα, μάς καλούν να αναζωπυρώσουμε τη δύναμη της Πίστης μας, ώστε να μπορέσουμε να αντισταθούμε. Ο άγιος Νικόλαος αναδεικνύεται διαχρονικά μπροστά μας ως διδάσκαλος αυτού του ελλείματος της πίστης, η οποία σήμερα έχει ψυχρανθεί και δεν μας λέει τίποτα. Είθε πραγματικά ο άγιος Νικόλαος ο θαυματουργός να μας συγκινήσει όλους, ώστε να ζήσουμε αυτό το κάτι άλλο που εξέπεμπε το παράδειγμα αυτού του Αγίου. Οι μέρες που διανύουμε είναι πραγματικά ψυχοφθόρες και μας χρειάζεται πραγματικά μια άλλου είδους στήριξη και παρηγοριά. Ας προσπαθήσουμε να την αντλήσουμε μέσα από τον «*Παρήγορο Πατέρα Νικόλαο*» που έχει τη χάρη να καταπραΰνει τις τρικυμίες της φουρτουνιασμένης θάλασσας, δηλαδή της ζωής μας.